

МАМЛАКАТИМИЗДА ДИНИЙ ИШЛАР БЎЙИЧА ҚЎМИТАНИНГ АМАЛИЙ-ТАШКИЛИЙ ИШЛАРИ

Нуриев Санжар Махмудович,
Термиз туман хоким ўринбосари,
илмий тадқиқотчиси

Аннотация: Мамлакатимизда диний ташкилотларнинг хорижий мамлакатдаги диндорлар, диний арбоблар ва диний муассасалар билан алоқаси ҳам Дин ишлари бўйича қўмита орқали амалга оширилади. Мақолада Диний ишлар бўйича қўмитанинг амалий-ташкилий ишлари ҳақида сўз боради.

Калит сўзлар: Диний ишлар бўйича қўмита, диний муассасалар, Ўзбекистон мусулмонлари идораси, диний конфессия.

Аннотация: Связь религиозных организаций нашей страны с верующими, религиозными деятелями и религиозными учреждениями зарубежных стран осуществляется через Комитет по делам религий. В статье рассказывается о практической и организационной работе Комитета по делам религий.

Ключевые слова: Комитет по делам религий, религиозные учреждения, Управление мусульман Узбекистана, религиозная конфессия.

Abstract: The communication of religious organizations in our country with believers, religious figures and religious institutions in foreign countries is carried out through the Committee on Religious Affairs. The article talks about the practical and organizational work of the Committee on Religious Affairs.

Key words: Committee on religious affairs, religious institutions, Office of Muslims of Uzbekistan, religious denomination.

Мустақиллик йилларида 60 мингдан зиёд Ўзбекистон Республикаси фуқаролари Саудия Арабистонига Ҳаж маросимига ва 150 дан ортиқ фуқаролар христиан ва яҳудийлар учун муқаддас бўлган Россия, Греция ва Исроилдаги масканларни зиёрат қилишга муваффақ бўлдилар. Давлат томонидан зиёратчиларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатилмоқда - махсус самолётлар ажратилмоқда, уларга тиббий ёрдам кўрсатилмоқда, хорижий валютани алмаштиришда, ҳамда республикадан чиқиш ва мамлакатга кириш визаларини расмийлаштиришда имтиёзлар берилмоқда. Республикада Қуръони карим, Қадимги Аҳднинг 16 китоби ва Янги Аҳд тўлиқлигича ўзбек тилига таржима қилиниб, нашр этилди. Юзлаб масжид, черков ва ибодатхоналар, шу жумладан, Тошкент, Самарқанд ва Навоийдаги православ ибодатхоналари, Тошкентдаги католик костёли, Самарқанддаги Арман черкови қурилди ва таъмирланди. Бугунги кунда Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон мусулмонлари идораси, Қорақалпоғистон мусулмонлари козиёти, Тошкент Ислом институти, 10 Мадраса ва 2050 масжид фаолият олиб бормоқда. Ўзбекистон мусулмонлари идораси исломий ташкилотларнинг марказий бошқарув органи бўлиб, мусулмонларни маънавий бирлаштириш, Республика фуқароларига маънавий кўмак ва хайрия ишларини ташкил этиш билан шуғулланади. Ўзбекистон мусулмонлари идораси фуқароларга диний аҳкомларни эмин-эркин амалга оширишлари, мусулмонлар бирлиги ва яқдиллигининг кучайтирилиши, Республикада конфессиялараро муносабатларнинг ишлаб чиқилиши ва олиб борилиши юзасидан фаолият олиб боради. Республикадаги диний ташкилотларнинг эҳтиёжларини қондириш мақсадида Ўзбекистон мусулмонлари идораси тасарруфида Тошкент Ислом институти ва ўрта махсус ислом билим юртлари - мадрасалар очилган. Ўзбекистон мусулмонлари идораси ойда икки марта чиқадиган “Ислом нури” газетаси ва ойлик “Ҳидоят” журналларини чоп этади, идора ҳузурида мустақил “Мовароуннаҳр” нашриёти фаолият олиб боради. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида, шунингдек, 15 конфессияга тааллуқли бўлган 181 та ноисломий диний ташкилотлар, шу жумладан, православ, католик, лютеран, баптист, тўлиқ инжилчи, адвентист ва бошқа христиан черковлари, бухоро ва европа яҳудийлари, баҳойлар, кришначилар ва «буддавийлар жамоалари ҳам фаолият олиб бормоқда. Республика Ҳукуматининг барча халқаро ҳуқуқ нормаларига жавоб берадиган Ўзбекистон Респу-

бликаси қонунчилиги асосида олиб бораётган сиёсати натижасида Республика ҳудудида осойишталик, динлараро ва миллатлараро бирлик ҳамда фуқаролар виждон ва эътиқод эркинлиги ҳақ-ҳуқуқларининг кафолатлатниши таъминланган. Масжидлар, черковлар ва ибодат уйларининг қурилиши, уларнинг давлат рўйхатига олиниши маҳаллий ҳокимиятлар, ўз-ўзини бошқариш органлари ва адлия идоралари томонидан амалга оширилади. Давлат рўйхатидан ўтказиш жараёнида диний ташкилотлар Низомларининг амалдаги қонунчиликка тўғри келишлиги, диний ибодатлар учун мўлжалланган бино ва иморатларнинг санитар ва ёнғин хавфсизлиги шартларига алоҳида аҳамият қаратилади.

Диний ташкилотларнинг хорижий мамлакатдаги диндорлар, диний арбоблар ва диний муассасалар билан алоқаси ҳам Дин ишлари бўйича қўмита орқали амалга оширилади. Нафақат ислом динига оид ташкилотлар, балки бошқа динларга оид ташкилотлар ҳам қонун доирасида бемалол хориждаги диндошлари билан алоқа қилиб турибдилар.

Яна шуни ҳам айтиш керакки, диний ташкилотлар бошқа нодавлат ташкилотлар, ўзи ўзини бошқарадиган ноҳукумат ташкилотлар билан ҳам ҳамкорлик қиладилар. Чунончи, айниқса маҳаллаларнинг масжидлар билан алоқаси самарали кечмоқда, деса бўлади. Ваҳоланки, шуни ҳам қайд этамизки, маҳалладаги аксар оқсоқоллар, кўзга кўринган мўйсафидлар намозхон сифатида масжиднинг қатновчиси, айни вақтда шу инсонлар маҳаллаларнинг турли муаммоларни ижобий ҳал қилишга фаол иштирок этадилар. Маҳаллалардаги хотин-қизлар қўмиталари фаолияти ҳам бундан мустасно эмас. Аҳоли ана шу тарзда ҳам диний ва ҳам дунёвий масалаларни биргаликда ҳал қилиб келмоқда. Бу жамиятимиздаги ижобий ҳодиса, албатта.

Мамлакатимизда мустақиллик йилларида диний соҳада қатор халқаро анжуманлар ташкил этилди. Жумладан: 1995 йилда “Бир само остида” шиори билан ташкил этилган Халқаро христиан-мусулмон конференцияси бўлиб ўтиб, унинг ишида Жаҳон черковлар кенгаши, турли хорижий черковлар вакиллари иштирок этдилар.

1996 йилда иккита тадбир ўтказилди: - ноябрда Рус Православ черкови Тошкент ва Ўрта Осиё епархиясининг 125 йиллиги кенг нишонланди. Тантаналарда черков тарихида илк бор Москва ва Бутун Русь Патриархи Алексей II Марказий Осиё ҳудудига ташриф буюрди; - декабрда Ўзбекистон Евангель-лютеран жамоаси Марказий Осиёдаги ягона лютеран Кирхасининг 100 йиллигини нишонлади. 2000 йил сентябрида Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида “Дунё динлари тинчлик маданияти йўлида” мавзусида Халқаро конференция бўлиб ўтди. 2001 йилда Тошкент ва Ўрта Осиё епархияси ўзининг 130 йиллигини нишонлади. 2002 йилда Рим-католик черкови католикликнинг Марказий Осиёда қайта тикланганлигига 100 йил тўлиши муносабати билан байрам тадбирлари ташкил этди. Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 август кундаги Қарорига мувофиқ республикадаги 15 та маскан - мажмуа, зиёратгоҳ ва мақбаралар Ўзбекистон мусулмонлари идораси тасарруфига ўтказилди. 2003 йилда Самарқанд шаҳрида Арман Апостоллик черковининг 100 йиллиги нишонланди. 2004 йилнинг якунида Ўзбекистон мусулмонлари идорасида Республика Кўрлар жамияти билан биргаликда кўзи ожизлар учун мўлжалланган Брайл шрифтида ёзилган Қуръони карим тақдими бўлиб ўтди. Ўзбекистон мазкур хайрли амалиётни амалга оширган жаҳоннинг учинчи мамлакати бўлди. Бугунги кунда мамлакатимизда 24 мингга яқин кўзи ожизлар истиқомат қилмоқда. Эндиликда махсус мактаб-интернатлар, кутубхоналар ҳамда барча истақ билдирганлар мазкур Қуръондан фойдаланишлари мумкин. Мазкур Қуръоннинг нашр этилиши, шунингдек, Тошкент шаҳридаги иккита жоме масжидда кар-соқовлар учун таржима амалга оширилаётганлиги, мазкур амалиётнинг республиканинг бошқа ҳудудларида ҳам жорий этилиши ногирон фуқароларимиз учун ажойиб тухфадир.

Халқаро АЙСЕКО ташкилоти томонидан 2007 йилда Тошкент шаҳрининг ислом маданияти пойтахти деб эълон қилиниши мустақиллик йилларида Ўзбекистонда диний қадриятларнинг тикланиши борасида улкан муваффақиятларга эришилганлигининг халқаро миқёсда тан олиниши бўлди. Фан, таълим ва маданият масалалари бўйича Ислом ташкилоти вакили Мустафо Аҳмад Али таъкидлаганидек, “Ўзбекистон ислом ва инсоният цивилизациясининг уйғунлашувини давом эттириб

келмоқда. Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Хива каби тарихий шаҳарларда қад қўтарган маданий-меъморий обидалар юқоридаги фикрларнинг далилидир. Бундан ташқари, мазкур минтақа ислом билимларида чуқур илмий из қолдирган буюк имомлари билан ажралиб туради. Улар ўзларининг илмий ва ахлоқий фазилатлари билан машҳур бўлиб, гуманитар соҳада фаолият олиб борган олимлардир»[1]. Мазкур сана муносабати билан Республикада қатор тадбирлар амалга оширилди. 2007 йилнинг 14-15 август кунлари Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида хорижлик ва маҳаллий уламолар, олимлар ва кенг жамоатчилик иштирокида халқаро конференция ўтказилди. Конференция ишида Моварауннаҳрда ислом дини ривожини ва буюк ислом олимларининг илмий меросини, ислом уйғониш даври ва темурийлар даврида дунёвий фанлар, санъат ва ҳунармандчиликнинг ривож топишини, Моварауннаҳрда фан марказларининг шаклланишини (Хоразм Маъмун академияси, Самарқанддаги Улуғбек расадхонаси, Бухородаги Мир-Араб мадрасаси, Тошкентдаги Қўқалдош мадрасаси ва бошқалар), ислом меъморчилигининг ривожланиш хусусиятлари, Самарқанд, Бухоро, Қарши, Хива, Тошкент ва Марғилон каби шаҳарларнинг қурилиш тарихи, мусулмон анъаналари ва замонавийлик, маънавий тикланиш ва миллий ўзлик масалаларига бағишланган маърузалар тингланди. Муҳокама қилинган мавзулар юзасидан мулоҳазалар ва хулосалар билдирилди.

2007 йил қатор халқаро симпозиум ва конференцияларга бой йил бўлганлигини таъкидлаш лозим. Жумладан, йилнинг IV чорагида ЮНЕСКО томонидан тасдиқланган режага асосан ЮНЕСКО нинг Париждаги штаб-квартирасида Самарқанд шаҳрининг 2750-йиллиги ва Марғилон шаҳрининг 2000-йиллигига бағишланган «Самарқанд ва Марғилон шаҳарларининг жаҳон цивилизацияси тарихидаги ўрни» мавзуидаги тадбир ҳамда махсус кўргазма ва Ўзбекистон санъат арбобларининг концерти бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ўз фуқароларининг виждон эркинликлари бўйича ҳақ-ҳуқуқларининг тўлиқ таъминланишини йўлида, шунингдек, халқаро шартномаларга асосланган ҳолда ЕХХТ га аъзо мамлакатлар томонидан тасдиқланган ҳужжатларни ҳаётга тадбиқ этишда барча имкониятларни ишга солимоқда.

Умуман олганда, Дин ишлари бўйича қўмита томонидан турли анжуманлар, дарахатлари ташкил этиш анъана тусига кирган. 2011 йил 3 февраль кунин Тошкент Ислам университетида БМТ томонидан эълон қилинган “Динлараро муносабатлар уйғунлиги бутунжаҳон ҳафталиги” доирасида ташкил этилган илмий-амалий семинар бўлиб ўтди. Мазкур анжуман Дин ишлари бўйича қўмита ва Тошкент Ислам университети томонидан ташкил этилди. Унда мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган турли конфессиялар вакиллари, диншунос ва ҳуқуқшунос олимлар, диний уламолар қатнашдилар. Анжуманда сўзга чиққанлар мустақилликнинг дастлабки йилларидан бошлаб инсон ва унинг манфаатлари энг юксак қадрият деб эътироф этилгани, давлат дастурлари асосида инсонпарварлик сиёсати амалда ҳаётга татбиқ этилётгани, Ўзбекистоннинг кўп миллатли ва кўп динли мамлакатлигини эътиборга олганда бу жамиятда бағрикенглик, тотувлик ва аҳиллик муҳим ўрин эгаллашини таъкидладилар.

Бугунги кунда Республикаимизда 16 диний конфессияга мансуб бўлган 130 дан ортиқ миллат ва элат вакилларига эмин-эркин эътиқод қилишлари учун барча шароитлар яратилган. Фуқароларнинг миллати, ирқи, динидан қатъий назар барча учун тенг ҳуқуқлар қонун орқали кафолатланган. Мамлакатимизда ҳукм сураётган тинчлик ва барқарорлик ҳалқимизга хос бағрикенглик ва очиқ кўнгиллик асосига қурилган муносабатлар оқилона давлат сиёсатининг натижаси эканлиги, шубҳасиз.

Хулоса қилиб айтганда, турли дин вакиллариининг ўзаро бағрикенглик асосига қурилган муносабатлари юртимизда тинчлик, осойишталик, ижтимоий ва иқтисодий барқарорликни таъминлашга ўз ҳиссасини қўшмоқда. Бугунги кунда Ўзбекистон диний бағрикенглик борасида бутун дунёга намуна бўлмоқда десак, муболаға бўлмайди. Буни амалдаги воқелик ҳам исботлаб турибди.

Фойдаланилган манба ва адабиётлар рўйхати:

1. Фан, таълим ва маданият масалалари бўйича Ислом ташкилоти вакили Мустафо Ахмад Алининг “Ўзбекистоннинг ислом цивилизацияси риводига кўшган ҳиссаси” мавзuidaги халқаро конференциянинг очилиши маросимидаги нуткидан. “Ўзбекистоннинг ислом цивилизациясига кўшган ҳиссаси”. Таълим, фан ва маданият бўйича ислом ташкилоти — ISESCO томонидан Тошкент шаҳрининг 2007 йилдаги Ислом маданият пойтахти деб эълон қилинишига бағишланган халқаро конференция тезислар тўплами. —Т.: 2007. - Б. 14.
2. Ҳуснидинов З. Ўзбекистонда диний бағрикенглик. -Т.: Тошкент ислом университети, 2006.
3. Ҳасанов А., Мунавваров З., Миноваров Ш., Сирожиддинов Ш. Ўзбекистон: динлараро ҳамжиҳатлик - тинчлик гарови. -Т.: Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети, 2005. - 486.

ҲУКУМАТНИНГ ЭЪТИБОРИ ТУФАЙЛИ БУГУН ЁШЛАР ЭЪТИРОФДА

Каримов Акбар,
Ўз.М.Т.Д.П. Сурхондарё вилояти кенгаши раиси,
илмий тадқиқотчиси

Аннотация: Мамлакатимзда ёшлар сиёсати бугунги кунда давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Юртимиз келажаги ёшлар қўлида экан, келажагимиз егаларини соғлом ва баркамол етиб тарбиялашда спорт муҳим аҳамият касб этади. Юртимизда ҳукуватимиз томонидан ёшлар спортга алоҳида эътибор қаратилган ва спортчиларимиз ҳам бунга муносиб жавоб беришмоқда. Мақолада айни шу жараён Сурхон воҳаси спортчи ёшлари эришган ютуқлар мисолида очиқ берилган.

Калит сўзлар: ёшлар, оммавий спорт турлари, «Workout», футбол, Олимпиада, Соғлом турмуш тарзи, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар.

Аннотация: Сегодня молодежная политика в нашей стране поднялась до уровня государственной политики. Поскольку будущее нашей страны находится в руках молодых людей, спорт играет важную роль в воспитании наших будущих владельцев здоровыми и всесторонне развитыми. В нашей стране наше правительство уделяет особое внимание детско-юношескому спорту, и наши спортсмены реагируют соответствующим образом. Этот же процесс раскрывается в статье на примере достижений юных спортсменов Сурханского оазиса.

Ключевые слова: молодежь, массовый спорт, « Workout », футбол, олимпиада, ЗОЖ, нормативно-правовые документы.

Abstract: Today, youth policy in our country has risen to the level of state policy. As the future of our country is in the hands of young people, sport plays an important role in raising our future owners to be healthy and well-rounded. In our country, our government pays special attention to youth sports, and our athletes are responding accordingly. The same process is revealed in the article as an example of the achievements of young sportsmen of Surkhan oasis.

Key words: young people, mass sports, «Workout», football, Olympics, Healthy lifestyle, legal documents.

Жамиятимизда соғлом турмуш тарзини шакллантириш, аҳолининг, айниқса ёш авлоднинг жисмоний тарбия ва оммавий спорт билан мунтазам шуғулланиши учун замон талабларига мос шарт-шароитлар яратиш, спорт мусобақалари орқали ёшларда ўз иродаси, кучи ва имкониятларига бўлган ишончни мустаҳкамлаш, мардлик ва ватанпарварлик, она Ватанга садоқат туйғуларини камол топтириш ҳамда жисмоний тарбия ва оммавий спортни янада ривожлантиришга йўналтирилган кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда.